

▲ Compositieglansbij
Dufourea minuta,
vrouwtje.

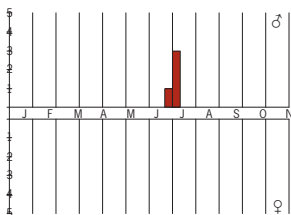
Levenswijze

Eén generatie.

Nestelt op plekken met weinig vegetatie, bijvoorbeeld in de hellingen van geulen, maar ook in weinig betreden voetpaden.

Pesenko et al. (2000) vatten onderzoek naar deze soort in het gebied van de Wolga als volgt samen:

Nestelt in aggregaties van 8-15 m lengte; dichtheden van nestgaatjes bereiken maximaal 64 per m². De vrouwtjes nestelen veelal op de plekken waar ze het vorige jaar uitkwamen, wat betekent dat nestaggregaties vele jaren kunnen blijven bestaan. Het nest bestaat uit een vrijwel verticale hoofdgang met enkele korte bochtige zijgangen. De hoofdgang bereikt een diepte van ongeveer 15 cm; de zijgangen zijn 0,5-1,5 cm lang en eindigen in een broedcel. Deze cel is zwak ovaalvormig en meet 6 bij 4-5 mm. De wanden van

Dufourea minuta

de broedcellen worden niet van een beschermend laagje voorzien. De vuilgele tot oranje pollenballetjes hebben een diameter van 3 mm. Als het voedsel op is, spint de larve een lichtbruine cocon.

Oligolectisch op composieten. Westrich (1989b) noemt schermhavikskruid en vertakte leeuwentand als stuifmeel-leveranciers.

Pesenko et al. (2000) noemen *Sphecodes divisus* (Kirby, 1802) (niet in Nederland) als koekoeksbij. Een mogelijke kandidaat is ook *Biastes truncatus*.

Epeoloides bonte viltbij

JS

Kop en borststuk met vrij lange, afstaande beharing, vooral bij mannetje. Lichaam zwart of zwart en roedoranje met witte viltvlekken. Lengte 7-10 mm.

Verspreiding

Europa en Noord-Amerika. Wereldwijd slechts twee soorten, waarvan één uitsluitend in Noord-Amerika. In Europa van Nederland, België en Frankrijk tot in West-Rusland.

Levenswijze

Epeoloides-soorten zijn broedparasieten bij bijen van het genus *Macropis*. Ze bezoeken bloemen alleen om er nectar te halen voor de eigen voedselvoorziening, ze verzamelen geen stuifmeel.

Epeoloides coecutiens bonte viltbij

JS

Gedrongen gebouwd. Achterlijf met witte viltvlekken. Vrouwtje: borststuk zwart, achterlijf zwart met rood, beharing op kop en thorax zwart. Mannetje: borststuk zwart, achterlijf zwart met oranje(rood), beharing op borststuk bruinoranje. Ogen bij levende mannetjes blauwgroen. Lengte 8-10 mm.

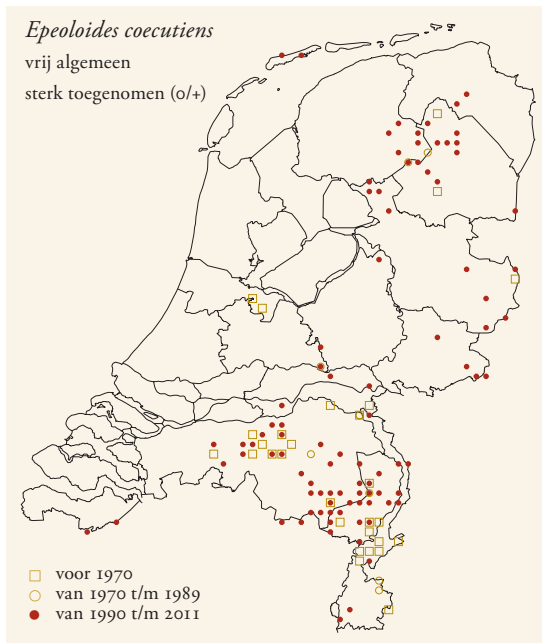
Verspreiding

Noord-, Midden- en Oost-Europa.

In Nederland op de hoge zandgronden, met vier uitzonderingen: twee vangsten op Terschelling en twee in Zeeuws-Vlaanderen op de grens met België. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in Noord-Brabant en Limburg. Er zijn veel recente vangsten. Tengevolge van ecologisch groenbeheer neemt onder andere in stedelijk gebied de grote wederik toe. Dit is de voedselplant van de belangrijkste gastheer, *Macropis europaea*, die eveneens toeneemt, waarmee mogelijk de toename van *Epeoloides coecutiens* wordt verklaard (KOSTER 2000).

Habitat

Zandgronden, vaak gevonden langs slootkanten en greppels, waar de gastheer vliegt. De meeste vliegplaatsen zijn van antropogene oorsprong. Mannetjes worden vooral waargenomen op bloemen, vrouwtjes laag boven de grond vliegend, op zoek naar gastheernesten.

Levenswijze

Eén generatie.

De hoofdgastheer is in Nederland zeer waarschijnlijk *Maecropis europaea* (STÖCKHERT 1933, WESTRICH 1989B). Bogusch (2005b) heeft *Epeoloides coecutiens* gekweekt uit nesten van de in ons land zeer zeldzame *M. fulvipes*. Volgens Bogusch (2005b) gedragen de vrouwtjes van de gastheer zich buiten het nest niet agressief tegen de broedparasiet. Binnen het nest wordt er echter flink gevochten (STRAKA & BOGUSCH 2007). Ze parasiteren alleen in nesten op droge, zonnige plekken met een warm microklimaat (BOGUSCH 2005B, STRAKA & BOGUSCH 2007). De gastheren leven echter vaak in meer vochtige gebieden, waar ze hun voedselplant vinden en waar ze in de grond nestelen.

Vrouwtjes volgen vaak vrouwtjes van de gastheer in de vlucht, op zoek naar de nesten. De gastheer verzamelt stuif-

meel en olie op wederik. *Epeoloides* kan de vluchtige verbindingen ruiken die in deze olie zitten (DÖTTERL 2006). Mogelijk kunnen de vrouwtjes daarmee vaststellen dat ze een goed nest gevonden hebben.

Wanneer een broedcel geschikt wordt bevonden, kan het vrouwtje wel een uur of langer in het nest blijven. Het ei wordt gelegd tussen de voedselvoorraad en de afsluiting van de cel. Er zijn geen gegevens bekend over hoe het ei van de gastheer vernietigd wordt; in cellen waar een ei van *E. coecutiens* gevonden werd, werd geen ei van de gastheer aangetroffen. Na de eileg wordt de cel en soms de hoofdtunnel dichtgemaakt met grond (STRAKA & BOGUSCH 2007). De vrouwtjes van *E. coecutiens* hebben oöcyten die verhoudingsgewijs flink groter zijn dan die van andere broedparasitaire bijen. Ze zijn echter nog wel kleiner dan die van niet-parasitaire bijen (ROZEN 2001A).

Het eerste larvenstadium heeft scherpe kaken. Straka & Bogusch (2007) vonden in een cel twee *Epeoloides*-larven, waarvan de ene bezig was de andere op te eten. De cocon van *E. coecutiens* is van zijde gemaakt en vult de complete cel (8,8 × 5 mm) (BOGUSCH 2005B). Volgens Westrich (1989b) leven de mannetjes slechts kort; hij geeft er echter geen leeftijdsaanduiding bij.

Polylectisch. Violette bloemen hebben de meeste voorkeur. Bloembezoek is in Nederland herhaaldelijk waargenomen op beemd kroon en haagwinde (JS eigen waarneming). Grote kattenstaart wordt veel genoemd als voedselplant (o.a. FRIESE 1923), maar uit de Nederlandse gegevens (databestand EIS-Nederland) blijkt geen speciale voorkeur voor deze plant.

Epeolus viltbijen

Gedrongen gebouwde bijen, zwart met witte, viltachtige haarvlekken. Scutellum bobbelig met aan beide kanten een naar achteren gericht tandje. Poten deels rood, bij

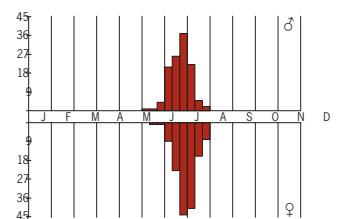

Een slapend mannetje van de bonte viltbij *Epeoloides coecutiens*, vastgebeten aan een stengel.

Bonte viltbij *Epeoloides coecutiens*, vrouwtje.

JS

Epeoloides coecutiens